

USKONNON ALKEELLISET MUODOT

Pekka Ervastin esitelmä 19.10.1924

Viime sunnuntain esitelmän aiheena oli uskonnon kolmikasvu. Silloin koetimme selittää ja viitata siihen tosiseikkaan, että huolimatta siitä, mitä sisäisiä käsityksiä meillä on uskonnosta ja uskonnollisesta elämästä, me saatamme ulkonaisesti erottaa uskonnossa ja uskonnollisessa elämässä kolme eri puolta, nim. itse tuon opin eli viisauden ja sitten uskonnon jumalanpalvelusmuodot, seremoniat ja rituaalit, ja kolmanneksi sen mielentilan, sieluntilan ihmisissä, jota uskonnon kannalta voidaan nimittää barbaarisuudeksi eli pakanallisuudeksi, joka tekee että ihmiset eivät kykene kaikki ilman muuta omaksumaan uskonnon elämänymmärrystä ja siitä seuraavaa moraalialia.

Me voimme sanoa, että tuossa ensimmäisessä uskonnon olemuspuolessa, viisaudessa, opissa, on kaksi puolta, nimittäin maailmankatsomus ja sitten se moraalii, siveellisyys, mikä tuosta maailmankatsomuksesta johtuu, kun siihen uskoo. Me voimmekin sanoa, että uskonto on onnistunut ja ehjä silloin, kun sen filosofis-tieteellinen puoli, teoreettinen elämänymmärrys on sitä laatua, että siitä välittömästi johtuu sen moraalii. Uskonto on onnistunut silloin, kun ihminen uskomalla uskonnon esittämään elämäkatsomukseen samalla uskoo uskonnon moraaliiin ja noudattaa sitä elämässään. Tässä kohden kuitenkin näemme, että uskonto harvoin on niin onnistunut, harvoin siihen uskomisesta johtuu välittömästi moraalii ja siveellisyyden ymmärtäminen. Kuitenkin on helposti todistettavissa, että kussakin uskonnossa on tuo maailmankatsomus ja siveellinen puoli.

Mutta juuri sentähden, että on nämä kaksi momenttia uskonnon opissa voi yksilössä herätä ristiriita, jos hänen sieluntilansa on pakanallisella kannalla uskonnon moraaliiin suhteen. Kuta enemmän ihmiskunta on kehittynyt, sitä

suuremmaksi käy yksilöiden sieluelämässä ristiriita uskonnon ja elämän välillä. He saavat uskonnolta maailmankatsomuksen ja se voi muuttua heidän mielestään hyvin epäpäteväksi. Mutta he saavat uskonnolta myös moraalisen, siveellisen ojentusnuoran, ihanteen, ja se on tavallisesti korkeampi kuin heidän mielentilansa. Sentähden tulee suuremmaksi ja suuremmaksi ristiriita uskonnon siveellisen ihanteen ja jokapäiväisen elämän välillä. Sitä vastoin voimme huomata, kun tutkimme uskontoa sen eri ilmennyksiä, että kuta alkeellisempi uskonto on, sitä pienempi on ristiriita. Ihmiset eivät ole niin kehittyneitä, että he tunsivat itsekkyyttä niin syvästi, he eivät ole itsenäistyneet, sentähden heidän on helpompi ottaa vastaan sitä siveellistä elämänymmärrystä, mitä uskonto antaa. He ovat ikäänkuin lapset, jotka helpommin tottelevat neuvoja kuin aikaihmiset.

Meidän täytyy siis tunnustaa, että ihmiskunnassa on aivan uskonaisestikin näkyvissä jonkunlainen paradiisitila, luontoa lähempänä oleva sieluntila, josta ihmiskunta lankeaa. Emme voi sanoa, että tuo lankeemus olisi ollut vältettävissä, koska sitä seuraa suurempi kehitys. Jos menemme jonkun intiaaniheimon luo, niin näemme, että he elävät luonnontilassa vapaasti ulkona metsässä, ovat luonnon yhteydessä; meidän olisi silloin tunnustettava, että heidän elämänsä on monessa suhteessa onnellisempi, kauniimpi, siveellisempi kuin meidän. Ja myöskin se on epätsekkäämpi kuin meidän. Me emme katsele kaikenlaisia heidän tapojaan, vaan heidän sieluntilaansa, elämäänsä, ja me huomaamme, että se on lähempänä luonnon paradiisillisuutta, sillä se on jalompaa, kauniimpaa, Me tiedämme, että monet runoilijat ja kirjailijat ovat koettaneet kuvata luonnollista elämää metsässä paljon siveellisemmäksi ja korkeammaksi kuin meidän kulttuurikansojen kesken. Mutta taas me huomaamme, että jos intiaanien lapsien annetaan käydä esim. amerikkalaista koulua, niin he eivät kaipaa enää takaisin intiaanien metsäelämään, jota vastoin vanhat intiaanit eivät viihdy järjestyneessä kaupunkielämässä, ja heidän mielestään on kauheata asua

ahtaissa huoneissa, kun kerran voi asua vapaassa luonnossa. Mutta nuoret, jotka ovat tottuneet olemaan sivistyneissä oloissa, eivät kaipaakaan enää takaisin. He ovat vanhempien kannalta kuin langenneita, mutta se lankeemus on ollut luonnollinen, sillä se on tuonut mukanaan suuremman älyllisen kehityksen.

Tämä on kuin pienoiskuva ihmiskunnan tilasta. Ihmiskunnan on mahdoton elää luonnon tilassa, sillä ihmisessä on äly, järki, kun se herää tavoittelemaan sivistystä, vetää hänet puoleensa niin, ettei hän enää viihdy alkeellisissa luonnon oloissa. Se on jossain muodossa ihmiskunnan lankeemus pahaan, ja sentähden voidaan myös sanoa, että kun ihmiskunta saavuttaa takaisin paradiisitilansa, se on tietysti elämä, joka on välittömässä yhteydessä luonnon kanssa, elämä, joka on vapautunut kaikista sivistyksen pahoista puolista, elämä, joka on älyllistä laatua ja omaksunut semmoisen korkeamman järjen, mikä on löydettävissä luonnossa; mutta se ei ole palaamista entiseen luonnontilaan, vaan sen uudelleen voittamista. — Tämän me opimme mielestäni selvästi ymmärtämään, kun tutkimme ihmiskunnan historiaa juuri ihmiskunnan uskontojen muodossa.

Kun tänään tahtoisimme heittää silmäyksen kaikista alkeellisimmasta uskonnon muotoihin, on tarkoitukseni kääntyä villikansojen puoleen, katsoa, minkälaisia uskonnollisia käsityksiä noilla kansoilla on. Meidän on silloin tietysti mahdotonta tutkia kaikkia näiden sivistymättömien kansojen eri uskontoja, sillä ne ovat muodoltaan erilaisia eri kansoissa. Meidän täytyy ottaa ne aivan kuin yhdessä kimpussa ja nähdä, miten itse asiassa on yhtenäisiä piirteitä niissä, semmoisia piirteitä, jotka tekevät mahdolliseksi tutkia kaikkia näitä piirteitä yhdessä. Pienet eroavaisuudet eivät vaikuta oleellisesti itse asiaan.

Olen varma siitä, että aikoja sitten, kun kristikunnassa oli tapana pitää mustia, neekereitä, orjina, ja kohdella heitä kuin eläimiä, uskottiin kristikunnassa, että ne eivät oikeastaan olleet ihmisiä, vaan mitä lienevät olleet; eivät ainakaan oikeita ihmisiä,

jotka olisivat tunteneet kuin kristityt. Tuommoinen sangen halveksiva käsitys oli villeistä kansoista. Ja me tiedämme, että kun amerikkalaiset valkoiset rupesivat hankkimaan itselleen enemmän maata, he kylmäverisesti tunkivat tieltään intiaanit. „Eivät he ole oikeita ihmisiä, jos heidät tappaa, on sama kuin tappaisi myrkyllisen käärmeen“, sanoivat he. Samalla tavalla ajattelevat melkein englantilaiset Intiassa alkuasukkaista, sentähden, että intialaiset sattuivat olemaan tummaihoisia, vaikeivät he mitään alkuasukkaita olleet. „Niitä saa kohdella kuin koiria“, sanoivat he.

Tällä tavalla on yleensä kristikunnassa käsitetty ihmisten veljeyttä, josta on kyllä voitu saarnastuolissa puhua. Mutta kun vakavahenkiset ja ihmisystävälliset lähetyssaarnaajat menivät intiaanien ja neekerien luo kääntymään heitä kristinuskoon, silloin nämä lähetyssaarnaajat, jos olivat lämminsydämisisiä ja todella koettivat tutustua villikansojen elämään ja sieluntilaan, tekivät hämmästyttävän huomion. He tekivät sen huomion, että nekerit, intiaanit y.m. alkuasukkaat olivat kaikki ihmisiä. Tämä oli hirvittävä herämys itse asiassa. „Heidän ovat ihmisiä“, sanoivat nämä lähetyssaarnaajat, „heillä on sydän, kuten meillä, he voivat vihata, rakastaa, uskoa ja luottaa, epäillä ja haluta kosta, heillä on aivan samat tunteet kuin meillä. He eivät ole mitään elukoita, vaan tavallisia ihmisiä, jotka ajattelevat, kuten me. Tosin heidän ajatuksensa ei ulotu yhtä pitkälle, kuin meidän, heidän älynsä on pienempi, heidän maailmansa on pienempi, mutta he kuitenkin ajattelevat.“

Me voimme ymmärtää, että tämä oli suuri herämys lähetyssaarnaajille, ja että monet ihmiset, kirjailijat ja runoilijat, ovat saaneet aivan toisen kuvan villikansojen elämästä, sen jälkeen tuli se kaunis käsitys luonnonkansojen elämästä, että se oli siveellisempää, kuin kulttuurikansojen elämä, ja tämä ei perustunut fantasiaan, vaan todellisiin havaintoihin sekä heidän uskonnollisesta elämästään että sielullisesta tunne-elämästään. Ja eivät ainoastaan lähetyssaarnaajat, vaan monet muut ihmiset

menivät noiden villikansojen luo tutkimaan heidän elämäänsä, oppimaan heitä tuntemaan ihmisinä.

Tämä on aivan ensimmäinen tosiseikka, minkä totuuden etsijä, joka on tullut teosoofisen elämänymmärryksen yhteyteen, tietää, kuinka silloin, kun Teosofinen Seura perustettiin, sen sääntöihin ensimmäiseksi pykäläksi otettiin, että tulee muodostaa veljeyden ydin katsomatta rotuun, väriin j.n.e. Teosofisen Seuran jäsenet tunnustavat siis ilman muuta, että mustat, keltaiset ja punaiset ovat ihmisiä, veljiä. Ja kun tältä kannalta lähdemme tutkimaan noiden kansojen uskonnollista elämää, silloin saamme oikean pohjan, silloin emme ole pakotetut asettumaan materialistiselle näkökannalle, että nuo mustat ja apunaiset ovat hirmuisen kehittymättömiä olentoja. Kun asetumme oikealle kannalle, lähdemme siitä, että he kaikki ovat ihmisiä; silloin saisimme melkein hämmästyä heidän uskonnollisia elämänmuotojaan ja oppejaan, elleimme saisi selityksiä niistä teosoofisista ja okkultisista tutkimuksista.

Luulemmeko esim, että kaikki nuo villit kansat ovat jonkinlaisia epäjumalan palvelijoita? – Onhan puhuttu, että he laittavat puusta ja kivistä itselleen kuvia, joita sitten palvelevat jumalina. Semmoinen raaka käsitys meillä ennen aina oli. Se on nyt tieteellisesti hyljätty ei enää uskota, että villit kansat ovat fatisin palvelijoita s.o. että he uskovat omiin tekemiinsä jumaliin. Tuo ei pidä paikkaansa, vaan nykyajan tutkijat tunnustavat jo, ettei niin ole asian laita. Kun mad. Blavatsky aikoinaan sen sanoi, tiedemiehet kohauttivat silloin vain olkapäitään. Nyt tiedetään jo avain yleisesti, että villit kansat uskovat Jumalaan, heillä on kaikilla käsitys siitä, että Jumala on jonkinlainen salaperäinen elämä tai henki kaiken takana. Heillä voi myös olla käsitys, että Jumala on luoja, että hän on kuin suuri ihminen, mutta useimmiten he eivät tee siitä muotoa itselleen. – Jos pidämme kiinni Mooseksen määräyksestä: „minä olen Herra sinun Jumalasi, et saa tehdä kuvia Jumalasta“, silloin esim. kaikki ne kristityt, jotka tekevät muotoja, ovat epäjumalan palvelijoita,

olivat ne kuvat maalatuita tai veistetyitä tai vain heidän mielessään olevia, jolleivät he käsittä muuta Jumalaa, kuin mistä heillä on kuvia. Silloin itse asiassa luonnon kansat, jotka sanovat: eivät nämä kuvat ole jumalia, Jumala on salaperäinen asia, suuri henki kaiken takana, sitä ei paljon voi käsittää, siihen uskotaan“, – he ajattelivat tavallaan korkeammin.

Kun lähetyssaarnaajat alkavat kertoa neekereille ja intiaaneille, että on olemassa Jumala, joka on kaiken luonut ja joka on kaiken takana, niin nuo alkuasukkaat sanovat: „tuo on oikein hyvä, niin mekin uskomme“. Silloin itse asiassa on eroavaisuus vaan nimissä. Mitä siitä, jos eri luonnonkansat ja heimot puhuvat eri nimisistä jumalista, se on kuitenkin Jumala, ja Jumalan nimikin voi osoittaa jotain, se voi merkitä loistavaa, korkeaa j.n.e. Samalla tavalla vanhoilla suomalaisilla Jumala oli salaperäinen, epämääräinen käsite; Ukko ylijumala oli korkein persoonallinen jumala, mutta Jumala itsessään oli salaperäinen olento. Intiaanit puhuvat Suuresta Hengestä, joka on kaiken elämän alku, ja muutamat heimot kutsuvat Jumalaa Aurinkohengeksi. Sangen suuresti hämmästyimme, kun neekereiltä saamme kuulla, että Jumala on kaikkien isä.

Toinen semmoinen oppi, joka aina kuuluu uskuntoon, on oppi kuolemanjälkeisestä elämästä, siitä, että ihminen on kuolematon, ikuinen. Kun lähetyssaarnaajat tästä puhuivat villikansoille, niin kaikki taas sanoivat: „se on hyvä, me uskomme siihen, kyllä ihminen on olemassa kuoleman jälkeen.“ Siinäkään ei ollut mitään uutta opetettavaa. Päinvastoin voimme tehdä sen sangen ihmeellisen havainnon, että jos kristitty joutui keskusteluun intiaanin tai neekerin kanssa kuolemanjälkeisestä elämästä ja sanoi esim. että kuoleman jälkeen ihminen nukkuu, hän on aivan olematon, mutta viimeisenä päivänä Jeesus herättää hänet, niin tuo intiaani tai neekeri katsoi pitkään ja sanoi: „eihän se ole niin; ihminen elää kuoleman jälkeen, jolloin hän on autuaissa maissa, henkimaailmassa, ilmassa“. „Mitä taikauskoa“, sanoo kristitty, „meillä on raamattu, joka sanoo, miten asiat ovat“.

– „Mutta meillä on tieto, meillä on tietäjiä, jotka ovat nähneet, miten asiat ovat kuoleman jälkeen, he kertovat omia kokemuksiinsa ja näkemiään. Tiedättekö te, että asiat ovat toisin?“ – Silloin kuka joutuu hämilleen? – Kristityllä ei ole tietoa, hän ei voi sanoa, että hän olisi nähnyt, että asiat ovat niin, kuin hän on sanonut, hän vetoaa vaan yhteen kirjaan. Intiaanit ja neekerit taas pelkäävät kirjoja ja kirjoituksia, ainakin ennen. Heidän mielestään siinä on taikaa, noituutta. He sanoivat: „Te kirjoitatte paljon, mutta teidän sananne ei merkitse mitään, siihen ei voi luottaa. Te sanotte: antakaa meille tämä maa-ala, me annamme teille sitten korvausta, mutta sitä te ette ole tehneet. Koska intiaani on pettänyt lupauksensa?“ Siis vetoaminen pyhään kirjaan ei tepsii tavalliseen intiaaniin tai neekeriin, he tietävät, mitä tietävät, ja uskovat, mitä uskovat. Tässä on sama asia kuin lasten suhteen. Jos aikaihminen lupaa jotakin, eikä täytä sitä, niin lapsi tietää, ettei lupaus merkitse mitään vanhemman ihmisen suussa – ja lapsi ei enää usko ihmisiä. Luonnonkansat ovat lapsen kannalla: he voivat ottaa vastaan, jos meillä olisi tietoa antaa. Jos tulisimme heidän luokseen tietorikkaina, joilla on tuotavana suurempaa valoa, silloin he uskoisivat meihin, jos meidän elämämme olisi tuon suuremman valon mukaista. Mutta jos meidän elämämme on huonompaa kuin heidän, silloin emme kelpaa heidän opettajakseen. Jeesus sanoi: „Jokaisesta turhasta sanasta on sinun tehtävä tili.“ – Nyt ihmiset käyttävät sanoja ilman sisältöä, se on kulttuurin kirous. Jos pääsisimme takaisin vanhaan aikaan, jolloin ihmisen sana vielä merkitsi, silloin voisimme olla toisten opettajia. Täälläkin sanottiin ennen: „mitä kirjallisista muistiinpanoista, sanasta miestä, sarvesta härkää.“ – Meillä olisi kyllä paljon annettavaa, mutta meidän oma moraalimme on hirmuisesti takapajulla. Me emme kelpaa lapsia kasvattamaan emmekä villikansoja elämän tiellä. On kyllä ollut joitakin puhtaita, jaloja luonteita lähetyssaarnaajien joukossa, jotka ovat vieneet valoa, ja toiselta puolen taas villikansojen joukossa on paljon julmuutta ja raakuutta. Me voimme siis heitä kyllä auttaa,

ja muutamat ovat sitä tehneet, mutta myöskin meidän kauttamme villi-ihmiset ovat oppineet paljon kaikkea pahaa ja itsekkyyttä, mistä he eivät ennen tienneet.

Kuolemanjälkeisestä elämästä on sekä neekereillä että intiaaneilla semmoinen käsitys, ettei se ole ikuinen. Jos kaikkialla ei näitä asioita niin ajatella, niin muutamain paikoin on villikansoilla selvä tieto, usko siitä, että ihminen kuoleman jälkeen tulee takaisin maan päälle. Hän joko siirtyy jonkun eläimen ruumiiseen, siis kuten vanhat egyptiläiset ajattelivat sielunvaelluksesta, tai sitten syntyy ihmiseen. Kun lapsi syntyy neekeriperheeseen, niin perheen, suvun vanhin pienessä juhlatilaisuudessa puhuttelee tuota lasta ja kysyy: „Mistä sinä matkalainen olet tullut tänne? Kuka elävä olento sinä olet ennen ollut, oletko ehkä ollut joku meidän esivanhemmistämme?“ – He siis nimenomaan uskovat jälleensyntymiseen. Ja mehän tiedämme, että kaikilla kansoilla on se käsitys, että luonto on elävä, sielullinen. Luonto on siis täynnä henkeä, sielua, elämää. Tätä eivät luonnonkansat käsitä niin tieteellisesti, kuin me saatamme käsittää, vaan he käsittävät asiat enemmän materialistisesti, alkeellisesti. Villikansan ihmiset voivat uskoa esim.: että pianossa on sielu, se on elävä olento. Samalla tavalla he uskovat puista, tähdistä ja kaikista luonnonilmiöistä, että ne ovat henkiä, eläviä olentoja. Tämä on välillisesti totta. Spiritualistinen filosofia tietää, että totuus on syvemmällä, henki on kaikkialla, mutta se ei ole pukeutunut semmoisiin muotoihin, kuin alkeellinen ihminen luulee. Alkeellinen ihminen on kuitenkin oikeassa, hän ei ole materialisti, kieltäjä, kuten kulttuuri-ihminen saattaa olla. Hän uskoo, että jos henkeä ja tajuntaa yleensä on – onhan sitä ainakin ihmisessä, niin sitä on kaikkialla. Tässä suhteessa ovat villikansat loogillisesti oikeassa. He ymmärtävät, että jos yhdessä muodossa, ihmisessä, on henki, silloin se on toisissakin muodoissa, eläimissä, kasveissa, ilmassa, luonnonvoimissa ja joka paikassa.

Tämä käsitys, jota vielä meidän tieteelliset tutkijat pitävät kovin pimeänä, on siis mitä loogillisempaa filosofiaa. Villi-ihmiset uskovat siis henkimaailmaan, uskovat, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, uskovat, että on hyviä ja pahoja henkiä. Muutamat ihmiset ovat jaloja, sankareita, heitä voidaan palvoa henkinä.

Tämä kaikki ei perustu, niinkuin meidän tieteelliset tutkijamme otaksuvat, minkäänlaisiin ajatuspäätelmiin. Meidän tutkijamme luulevat, että raakalainen, alkeellinen ihminen on päässyt käsitykseen ihmisen sielusta sillä tavalla, että kun näkee ihmisen kuolevan ja huomaa hengityksen lakkaavan, niin huomaa hän, että sielu, joka oli hengessä, meni ulos. Tai jos hän uskoo, että sielu on veressä, niin jos veri vuotaa kuiviin, menee sielu sen mukana. Jos ihminen unessa tapaa jonkun kuolleen omaisensa, silloin hänen mielikuvituksensa sanoo: hän on olemassa, koska tapasin hänet unessa.

Näin päättelevät meidän tieteelliset tutkijamme, mutta eivät alkeelliset ihmiset sillä tavalla ole päässeet käsitykseen sielusta ja henkimaailmasta. Siinä on toinen pohja, jonka tiedemiehet aina syrjäyttävät. Meidän tutkijamme eivät pane siihen huomiota, ja se on siitä syystä, että se käy yli heidän ymmärryksensä. Heillä ei ole mitään omaa tietoa yliaistillisista asioista, sentähden ne eivät ymmärrä, sillä jos he ymmärtäisivät, pitäisi heidän kiinnittää huomionsa siihen tärkeään ja keskeiseen seikkaan, josta puhuvat kaikki luonnonkansat, nim. heillä on tietäjiä, velhoja, noitia, shamaaneja, niitä, jotka näkevät ja tietävät ja voivat kertoa. He, nämä tietäjät, velhot ja noidat, ovat avanneet alkeellisten ihmisten silmät näkemään ja ymmärtämään, että ihmisessä on sielu, ja tämä sielu voi silloin kun ihminen nukkuu, ja se elää vielä ihmisen kuoltuakin. Myöskin he ovat opettaneet, että on olemassa henkimaailma. Meidän tieteelliset tutkijamme tietävät tämän, ja myös sen, että kaikki villikansat suunnattomasti kunnioittavat tietäjiään, jotka ovat heistä pyhiä olentoja. Ja myöskin meidän tutkijaimme pitäisi tietää ja ymmärtää, että nämä tietäjät ja noidat

eivät suinkaan sano „me olemme Jumalan valituita, aivan erikoisia olentoja“, vaan he sanovat: „me olemme semmoisia, jotka olemme kovasti ponnistaneet ja pyrkineet tietoon. Me otamme myös oppilaita; ken tahtoo pyrkiä siihen tietoon, hän voi“. – Mikä silloin estää kaikkia tulemasta heidän oppilaikseen? – Se vain, että he sanovat: „on äärettömästi vaikeaa pyrkiä tietoon; hirmuisia kokeita vaaditaan siltä, joka tietoon pyrkii ja jota tietoa saavuttaa. Sentähden ei jokainen siihen kykene.“ Ja jos he eivät pidä tällaisia puheita ja esitelmiä, johtuu se siitä, että kaikki tietävät ne vaikeudet. Se joka lähtee tietäjän oppilaaksi, hän lähtee aivan erikoisen vaikeaan kouluun. Se on niin ankara tuo koulu juuri noilla alkeellisilla kansoilla, että heidän täytyy kestää mitä hirmuisinta askeesia ja mitä kärsimyksiä tahansa. Kun kristityt eurooppalaiset ovat saaneet nähdä shamaanin tai muun velhon toimittavan pyhiä menoja, ovat he kysyneet, miten se on mahdollista ihmisille. Kun tietäjät asettavat itsensä tuohon merkilliseen tilaan, joka irroittaa heidät astraalis-eetterisen ruumiinsa, niin saavat he sen aikaan tanssimalla. Siihen ottavat monet muutkin osaa kuin tuo velho. Se tanssi on hyvin merkillistä, he pyörivät toiseen ja toiseen suuntaan niin nopeasti, että tavallinen ihminen kuolisi, ja se kestää niin kauan, että velho lopulta kaatuu tunnottomana. Tanssin aikana pidetään myös hirmuista melua. Kaikki tämä melu ja tanssi saa aikaan silloin tuon irtautumisen fyysillisestä ruumiista, jolloin tietäjä lähtee toiseen maailmaan ja ottaa siellä selvää mistä asiasta tahansa. Joku eurooppalainen on voinut tehdä kysymyksiä asioista, joista velho ei ensinkään ole tiennyt, mutta joihin hän tuo tiedon toisesta maailmasta.

Tällä tavalla me voimme ymmärtää, että luonnonkansoilla on välitön ilmoitus henkimaailmasta. Vaikka me tieteellisesti, moraalisesti sanomme: heidän uskonsa ja elämänsä on alapuoella meidän tietoa, niin se on vain muodollisesti alapuoella ja okkultisestikin, mutta henkisesti se ei ole alapuoella, päinvastoin yläpuolella, sillä heillä on niin ääretön vakavuus, tiedon halu,

ääretön itsensä voittaminen, että meidän tavalliset sivistyneet ihmiset eivät riitä mihinkään. Ei meillä ole sitä siveellistä vakavuutta, mikä on heillä.

Kerran eräs intiaani-tietäjä tuli kristityksi, sillä hänen vaimonsa oli tullut kristityksi ja hän itse huomasi, että kristinusko oli korkeampi, sillä siinä teroitetaan ettei saa kostaa, jotavastoin luonnonkansojen elämä on kokonaan kostoa. – Sitä elämää me tosin elämme vielä täällä kristikunnassakin, me olemme vaan siirtäneet koston yksilön hartioilta kaikkien hartioille, yhteiskunta kostaa vaikka me emme sano sitä kostoksi, me nimitämme vain asioita hienommin. Jos joku esim. varastaa, on se hänelle kostettava, hänen täytyy istua linnassa j.n.e. En sano, että sen pitäisi olla toisin, mutta sanon, että elämme vanhassa pakanallisessa käsityksessä vielä. Kristus opettaa toisin. – Kun joku villi-ihminen ottaa vastaan kristinuskon, hän näkee ja ymmärtää sen todellisen sisällön. Mitä hän muuta hyvää saisi kristinuskosta, mutta hän huomaa, että Kristus on sanonut: „rakasta, anna toisten tehdä sinulle väärin.“ – Tämäkin intiaani juuri nimenomaan kertoo, että kun hän oli tietäjänä, mediisinimiehenä, niin siinä ei ollut mitään petosta. Hänen kristityt ystävänsä yrittivät panna hänet kovalle, mutta hän sanoi: „Ei ollut mitään petosta, kaikki oli totta. Kyllä henkiolentoja on olemassa, mutta minä olen huomannut suuremman valon kristinuskossa.“

Muistan erään toisen tapauksen. Oli eräs intiaanityttö, josta hänen äitinsä tahtoi tehdä tietäjän. Äiti sanoi: „Minä olen saanut semmoisen ilmestyksen, että sinusta voi tulla tietäjä.“ Tyttö silloin heti taipui siihen. Äiti vei silloin hänet kauas yksinäiseen teltaan ja käski hänen paastota kaksi päivää, ei saanut edes pitää lunta suuhun. Ja tyttö oli siellä kaksi päivää, eikä pannut mitään suuhunsa, vaikka olisi kovin tehnyt mieli, mutta villi-ihmisen ja lapsen mieleen ei voi johtua petos. Ei hän voinut ajatella: „ei täällä kukaan näe, vaikka pistän vähän lunta suuhuni.“ – Kahden päivän perästä tuli äiti, ja tyttö luuli, että nyt saisi panna lunta

suuhunsa, sillä hänellä oli kova jano. Mutta äiti sanoi, että hänen tulisi vielä kaksi päivää olla siellä syömättä ja juomatta. Nyt tyttö jo alkoi nähdä jotain, tosin vielä epäselvästi. Äiti tuli taas kahden päivän perästä ja kysyi, oliko tyttö mitään nähnyt tai kuullut. Tyttö kertoi, mitä oli nähnyt. Äiti käski hänen olla siellä vielä kaksi päivää mitään suuhun panematta. Nyt tyttö jo alkoi nähdä henkilentoja, hänen luokseen tuli loistavia olentoja ja jumalia. Hän tunsi, että hänen ruumiinsa merkkillisellä tavalla puhdistui ja aistit tulivat herkiksi. Kun äiti tuli häntä sitten katsomaan ja toi paistettuja forelleja hänelle, ei hän voinut sietää ruuan ja äidin hajua. Hän sanoi äidille: „En voi olla lähellä sinua.“ – „No, se on hyvä,“ sanoi äiti, „pane nyt lunta suuhusi, mutta ei paljoa: minä tulen sitten taas katsomaan.“ – Näin oli tyttö paastonnut kahdeksan päivää, jolloin oli tapahtunut, että hän oli tullut toiseen maailmaan, ja ollut suhteessa johonkin erikoiseen suojelushenkeen, ja hän tiesi, että hän oli nyt tietäjäksi tullut. Äiti meni kotiin ja ilmoitti heimolle tämän asian. Sitten pantiin tyttö koetukselle. Merkkilliset tanssit ja temput alkoivat, jolloin toiset intiaanit tekivät tytölle kysymyksiä saadakseen tietää, osaako hän vastata oikein. Intiaanit kyllä tietävät, että jos vastaus on oikea, tulee se epäröimättä ja sattuu naulan päähän.

Tästäkin me siis näemme, kuinka noilla villikansoilla on erikoinen kouluutus, jotta heistä voi tulla tietäjiä. Ja meidän tieteelliset tutkijamme tietävät, että villikansoilla on salaisia seuroja, joita muodostavat nämä tietäjät ja heidän oppilaansa. Niillä seuroilla on suuri vaikutusvalta, ne – voimme sanoa – poliittisesti johtavat ja hallitsevat kansaa.